

SZARVAS ÉS VIDÉKE

TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI HETILAP.

Megjelen hetenkint egyszer, vasárnap reggel.
Előfizetési ár:
 Egész évre 5 frt — kr.
 Félévre 2 frt 50 kr.
 Negyedévre 1 frt 25 kr.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Búza-utca, 1283. szám, hova a lap szellemi részét illető közlemények, reclamációk és előfizetési pénzek küldendők.
 Kéziratok nem adatnak vissza.

Előfizetéseket és hirdetéseket elfogad helyben
 A NYÁOSIK SOMA UTÓDA CZÉG
 Ugyanitt egyes számok is kaphatók.
 Egyes szám ára 10 kr.
 Hirdetések és nyilttéri közlemények jutányos áron vétetnek fel.

A gyermekekért.

Szomoru statisztikai adatokon alapuló tény, hogy a gyermeknevelést nálunk Magyarországon a legnagyobb hanyagság veszi körül.

A szegényebb nép a mindennapi kenyérgüzdələmben megfedekezik családjá apró tagjairól s ha dolgozik is, hogy azoknak kenyeret vigyen haza, de nem gondoskodik életük biztosságáról.

Valóságos gunynyá törpül az anyai szeretet. A szegényebb sorsu szülők önmaguk lesznek gyermekük angyalcsmálóivá, mert az orvosi tudományban nem hisznek. És ha azután elviszi a láz a gyereket, azt mondják: a doktor sem segíthetett volna rajta; az Isten maga akarta így. Ez az oka azután annak, hogy olyan végtelen lassan szaporodunk, a mit a többi népek szaporodásához hasonlítva, igazi nevén pusztulásnak nevezhetünk.

Mi a magyar most? — kérdezte keserűen a költő, mikor végigtekintett a hazán. A másik dalnok elmondta, hogy: „pusztulunk, veszünk, mint oldott kéve, hull szét nemzetünk!”

E pusztulás nem fikció; ez megdöbentő valóság; mert a természet rendje szerint való szaporodás nálunk nincs meg.

Pedig mi olyan kevesen vagyunk! Igazan, végtelen nagyra kell becsülnünk önerőnket, hogy eddig is megtudtunk maradni. De ez az önbecsülés ne tegyen bennünket elbizakodottakká. A jövő nagy fontossága a népekre és reánk nézve.

A jövő a gyermekek vállain nyugszik. A nemzet csemetéit kell megalalmazni, megvédeni minden körülmények között, mert azt tapasztaljuk, hogy a mi gyengeségünk a gyermekek fel-tűnő pusztulásában rejlik.

A statisztika pontos adatokat szolgáltat a gyermekhalandóságra nézve s

ebben azt találjuk, hogy hazánk legnagyobb számmal áll a statisztikában a gyermekhalandóságot illetőleg.

Ezer gyermek közül nálunk átlag négyszázhuszonnégy elhal.

Tehát csak ötszázhetvenhat éri meg ifjúkorát.

Ez a megdöbentő szám bennünk aggasztó gondolatokat kelt!

A gyermekhalandóság oka egyedül abban rejlik, hogy a munkásosztályhoz tartozó szülők nem foglalkozhatnak gyermekeikkel elegendő módon s a gyermekek élete egy pillanatig sincs biztosságban.

Az ideai népszámlálás adataiból Békés-vármegye is levonhatja a tanulságot; oly csekély nálunk is a növekedés perczentje, hogy a nagy gyermekhalandóság elhárítása égető kérdéssé vált már vármegyénkben is.

Mi a védelem szempontjából szükségesnek véljük, hogy minden orvosi körben községek szerint elkülönítve,

TÁRCZA.

Indulás előtt. *)

Itt a homokban e fenyőfák,
 Honvégyről álmódznak,
 Egykedvűen nézem én alattok
 Piros arcját az alkonyatnak.

S eszembe jut, hogy sorson engem
 Oda visz nem sokára,
 Hol vérezeik közt otthon lesznek ők,
 S én leszek köztük ilyen árva!

Bucsu az erdőből.

Csak el kell válnunk, jó öreg fák,
 Hiába is marasztotok;
 Hiába hajlik rám hízélegre
 Illatos, árnyas lombotok,
 -- Csak el kell válnunk, jó öreg fák!

Pedig tudom, hogy visszasírlak,
 Én édes erdőm, tégedet;
 Arczomra tilkon könyvet ejt az
 Idegen, büszke rongyeteg . . .
 -- Oh én tudom, hogy visszasírlak!

Hiába mond regét a lomb ott,
 S lombok között dall a madár,
 Szivembe ott is az zokog majd,
 A mire te tanítgatál . . .
 Hiába mond regét a lomb ott!

Minek, miért marasztandl hát?
 Hisz lásd, te jössz el én vdlem;
 Madárdalos, csöndes magányod,
 Itt szong örökre lelhemem.
 Minek, miért marasztandl hát?!

SZABOLCSKA MIHÁLY.

Három nap a Balatonon.

— A „Szarvas és Vidéke” eredeti tárcája. —
 Irta: Vitális István.

I.

A felkelő nap a budai indóházánál lelt bennünket. Csigalassúsággal telt az idő —

pedig mi már repülni szeretünk volna. Végre megcsendült a vonatra szállást jelző csengettyű s mi siettünk az ablakok mellett foglalni helyet. A társalgás akadozva folyt. A gyorsan előre robogó vonat ablakain át a vidék szépségét kutatta a kíváncsi szem. A térszín egyre változik: halmot völgy, völgyet halom vált fel. A szem örömmel pihen meg a hosszan elnyúló völgy pázsittal szőnyegezett ölén.

Csak hamar a magyar Velencei tó sásal dúsan benőtt partján robog el a vonat. Elhagyott csendes hely ez, a vízi szárnyasok kedvelt tanyája. A moesárszerű tó csendes vizét a vízi madarak ezrei tarkítják így ősz felé. A tó partján megszámlálhatatlan lármás rucza sárog s bogarászva szűresöli a vizet. A part egész hosszában végigrobogó vonat pfrískölésére fel-felijed egy-egy közel tévedt szárcsa s gyorsan szárnyra kapva végighasítja fekete karmantyús lábujjával a tó sima vizét.

A tó csendes lakóival elmarad; vonatunk észrevétlenül kanyarodik egy hatalmas vargabetűvel a dicső mult királykoro-

*) Mutatvány munkatársunknak, főiskolánk egykori jeles növendékének közelebb megjelenendő költeményeiből. Szerk.

anyakönyvbe iktattassanak a gyermekek s úgy a szegény osztály gyermekei, mint a törvénytelenek szoros hatósági felügyelet alatt tartassanak.

Továbbá az óvodák felállítására vonatkozó törvényes rendelkezések haladék nélkül megtéssenek.

Csak egy kis jó akarat, csekély buzgalom azok részéről, kik hivattak vannak a népet vezetni s az óvodák felállítása által elvetett kis mag mindenütt terebélyes fává nővi ki magát, a mely csökkenteni fogja a gyermekek halandóságát s e mellett még a nép szellemi boldogságának is bőven megtermi gyümölcsét.

A kicsinyek réme.

A gyermekek életét aggva féltő szülők rendszeren félelemmel gondolnak az őszi időszakra, mert ez többnyire meghozza a rettenetes gyermekbetegségeket: a roncsoló toroklobot, (még a neve is milyen rémesen hangzik!) vagy a himlőt, vagy mind a kettőt; és pedig legtöbbnyire mind ezt a két szörnyű betegséget együtt.

Különösen pedig a legszörnyűbb: a roncsoló toroklob annyira gyakorivá lett már, hogy azt kell hinnünk — amitől pedig őrizzen meg az Isten, — hogy annak a rettenetes betegségnek állandó fészke van közöttünk.

Mintegy két éve lehet, hogy a féltelmetes vendég legutóbb jelentkezett nálunk, szedve kérlelhetlenül áldozatait a védtelen gyermekvilágból. S most újra kopogtat ajtónkon, sőt már nyujtogatja karjait féltve őrzött kicsinyeink

után. Orvosrendőrileg meg van állapítva, hogy a diphteritis megyénk területén több helyen fellépett, s városunkban is hetenként több — halálzással végződő betegedési eset fordul elő.

Intő példa a közegészségügy fenntartására s védelmére hivatott közegek előtt, kiket nem késünk mi is a baj alapos megvizsgálására s az óvintézkedések megtételére sürgősen serkenteni.

Erélyes és gyors intézkedésre van szükség még most, mielőtt a baj nagyobb arányokat öltene, miután sokkal könnyebb a bajnak elejét venni addig, míg az az iskolákban is el nem harapózik. Nézetünk szerint már most igen helyén való intézkedés volna, ha a városi közönség falragaszok, templom ellótti meghirdetés által vagy a heti lapok útján figyelmeztetve lenne azontéendők, melyek a rettenetes baj terjedésének lehető meggátlására és névtáni orvoslására okvetlenül szükségesek.

Ily óvintézkedések volnának pld., hogy:

Az egészséges gyermekekre a szülők szigorúan felügyeljenek, s azokat az udvarból ki ne bocsássák; ne engedjék meg, hogy a gyermekek többben összejövén, csoportokat képezzenek, annyival inkább megtiltandó a beteg lakása körül vagy épen temetéseknél való megjelenés.

Azonnal orvosi segítyt kell igénybe venni, ha a gyermek a roncsoló toroklob előjelei: forróság, főfájás, fájdalomérzés a torokban, nehéz

nyelés, bágyadtság vagy hányás jelentkeznek.

A háznál levő egészséges gyermekek elkülönítendők. Ha pedig e célra alkalmas külön helyiség nem volna, az esetben a gyermekek oly családhoz kitelepitendők, hol még betegedési eset elő nem fordult.

A legcsekélyebbnek látszó megbetegedés esetén — addig is, míg a kór mivoltának orvos általi megállapítása után a ház hatóságilag elzárattatnék, látogatót be ne fogadjanak, sem a családtagok más helyre látogatásra ne menjenek.

Ha valamely gyermek a betegségnek fent említett jelei mutatkoznak, azokat a szobából kihurczolni nem szabad, hanem az orvos a házhoz hivandó.

A betegágy előtt karból vagy klórmészszel töltött köpöladát kell tartani, hogy a beteg abba ürítse köpetét, s az abba levő ragályos anyagot ne szórja szét az egész lakásban.

A betegek részére külön evő, ivó és mosdó-eszközöket tartsanak, s azokat az egészségesek ne használják.

Különös gond fordítandó a lakások naponkénti szellőztetésére.

A háztól eltávolított gyermekek a betegség megszűnése után a háznak alapos fertőtlenítése és kitisztogatása után s csak is orvosi engedély mellett szállíthatók haza.

Lehet, hogy ez utasításokat talán nagyon is aprólékossáig kiterjeszkedőnek s időelöttinek fogják találni sokan, ámde nem helyesebb-e, ha a bajt meg-

ronázó városa, *Székes-Fejérvár* alá. Messziről látszik székesegyháza, az emeletes püspöki palota s a háttérben a Vértes erdeje.

Néhány perc múlva Veszprémmegyébe érünk, melynek halmos-völgyes ölében nyugoszik a „magyar tenger“ hullámos feje. Már távolról felcsillan a tó vize. Úgy tetszik, mintha a vonat egyenest bele futna. Már látjuk kékes-zöld vizét s a rajta futkosó szürke hullámokat; már halljuk az összecsapó s szétfreccsenő viz sajátzerű moráját. A szél erősen muzsikál s a Balaton vizén szilaj tánczot járnak a szürke hullámok.

Közvetlen a parton robogunk előre, de a felséges kilátás a végtelennek tetsző hullámzó vízre meg-megszakad; hosszú, emberkézfonta sövénykerítés mögött bujkál a víz, majd ismét a szép növésű jegenye-nyárfasor közt csillan meg s rejtőzik nyomban el. A part mentén vándor hajlamu homokbuczkákat emelt a víz s a sövénykerítés ezeket köti meg.

Vonatunk ezenközben *Siófok*-ra ér. 5—6 percnyi gyalogolás után elérjük a Balaton vizét s bezállhatunk az útra készen álló gőzösbe, mely gyorsan iramlik ki a kis

molóbból a nyílt Balatonra s gyönyörűen ring a fodros vizen. A panoráma, a természet nagy mesterének utolérhetlen remekeivel — meglepő! Az északi keskeny partszél felett meredeken emelkedik egy hosszú hegység, mely a Balaton partját szegélyezi *Kenessétől Keszthelyig* úgyszólván megszakítás nélkül, s felette, mintegy lebegő kékes felhőszalag csipkézete, látszik az ég alján a *Bakony*-erdő.

Az egyre erősödő szél szabadon vágat végig a Balaton viztükre felett. Szilaj szárnyaival incselkedve csapkodja a vizet. A megkorbácsolt víz szép kékes színe haragos zöldre változik. Szél urfi nem tágít s a víz unja már a tréfát: háborogni kezd. Hullám hullámot torlaszt s összecsapva egymáson törik meg s a szürke vizragyogó cseppekben omlik szerte szét. Kis gőzösünk vígan szelcsi a hullám taraját s mélyen alá bukik annak puha ölébe. Egyegy udvariatlan hullám átcsap ilyenkor a hajó orrán s aztán millió fehér gyönggyé törik. Most egy hatalmas hullám rohan tájétköz dühében a gőzshöz erősített ártatlan csolnaknak, s gyenge mellének feszül — a

kötél éles recsenéssel elszakad s a kis mentő csónak a bősüült hullámok közt reszket, mint a szelid bárány a haragos oroslány körmei között. Erős küzdelem után visszragadtuk a kis csónakot a bős vizárból. Hajónk fedélzetéről örülő, s mégis reszkető kebellem szemléljük az üvöltő szél s a morajló víz ádáz tusáját. A szél egyre zúg s a víz egyre kavargog. Utitársaink némelyike egyszerre elkezdi sápadozni, elkezdi fehéredni. Én is végtelen bágyadtnak érzem magam, fejem szédül, tagjaim elszibbadnak s forog velem a világ. Ez a tengeri betegség előjele. Társaim közül ketten már belcestek ebbe az inaeszthetikus bajba. Szerencsére mindjárt elérjük a partot, hol a hullámok ereje csekélyebb s a hajó nincs úgy kitéve vad játéknak. Kenesse alatt horgonyt vetettünk. Újra lábunk alatt éreztük a talajt s szabadban lélegzettünk fel: mert hát mégis csak nagyon hideg lehet a balatoni hablány hófehér kebele s egy életbe kerülhet csábitón mosolygó ajakának egy fagyos csókja!

De soha ily esodát! Mintha a talaj is inogna lábam alatt, akármire vetem szemem, mozgásba jön minden, a fák felém

e l ő z ő l e g hatóság és szülők egyetemlegesen vállalkoznak a legmesszebb menő intézkedések végrehajtására.

Ajánljuk e sorokat megszívleléstül úgy a városi előjáróság, mint az iskolák felett felügyeletet gyakorló egyházi hatóságoknak!

A millenium.

Évek óta készül a magyar nemzet azon főséges ünnep megülésére, mely hazánk ezredéves fennállásának ünnepe lesz. Erzi minden fia e honnak, hogy az a dicső nap, melyen betölti e nemzet Európában az ezer évet, nem lehet el fölöttünk egyszerűen.

Hiszen ezer év nagy idő még egy nép történetében is, s alig van európai nemzet, mely államának keletkezését ily messze tudná visszavinni.

Méltó tehát, hogy ünnepet üljünk, mely fényes történeti multunknak megfelelően. — Baross Gábor, kereskedelmi miniszter okt. 31-én nyújtott a képviselőház elé egy törvényjavaslatot, mely szerint 1895-ben, mint a honfoglalás ezredéves fordulóján, Budapesten országos, nemzeti kiállítás rendeztessék.

Tehát a kormány programja szerint a millenium megünneplésének egyik pontját nemzeti kiállítás rendezése képezné, bár egyesek, élükön gróf Zichy Jenővel, egyetemes kiállítást szeretnének.

Megvalljuk őszintén, hogy mi is elengedhetetlen követelménynek tartjuk 1895-ben kiállítást rendezni Budapesten; ipari, művészeti, gazdasági fejlődésünk termékeit hadd lássuk a millenium alkalmával hazánk fővárosában összegyűjtve. S az idegen, ki részt akar venni e dicső nemzeti ünnepen, győződjék meg arról, hogy a magyar nemzet nem hiába töltött 1000 évet Európa keletén, s ha nem is multa még felül a művelt nyugatot, de azt utolérni igyekszik, a mi nem sokára sikerülend is.

Epen azért mi a nemzeti kiállítás barátja vagyunk.

Ne rendezzünk ez alkalommal világkiállítást, hanem a magunk erejéből teremtsünk magunknak olyan magyar kiállítást, mely hírlünket, műveltségünket vigye el a világ minden tájára!

Ne vegyüljön ez alkalommal idegen népek productuma a miénk közé; hadd legyen

az tisztán a miénk, a mi nemzeti, magyar kiállításunk, mely bizonyára fényesebb lesz az 1885-iknél.

Helyesen utal e tényre a törvényjavaslat indoklása is, s mi csak örömmel láthatjuk, hogy Baross Gábor a kezdeményezőkhöz vezére, mert ismerjük tetterejét s lankadatlan munkakedvét.

A millenium ünnepi programjának egyik pontja lenne az új országházi palota felszentelése, s benne az első diszülés megtartása. De, mint beavatott körökből értesültünk, az körülbelül csak 10 év múlva lesz készen, s így a millenium alkalmából legfeljebb a mostani t. házban tarthatunk diszülést.

S ha még hozzá vesszük ezekhez az alparmezei ünnepségeket, a program főbb pontjait, melyekről már ma nyilatkozhatunk, felsoroltuk, a részletek megállapítása természetesen a rendezőség dolga lesz.

De bármily fényes lesz is ez ünnepély, úgy üljük meg legméltóbban a milleniumot, ha minden ember széles e hazában magyar érzelmű lesz e nagy napon; s mindenki igazán szereti e hazát, mely annyi megpróbáltatás után, ma is fennáll, s kiváló helyet foglal el Európa államai közt.

Akkor ülünk igazán ünnepet, ha mindenki tudja majd becsülni és tisztelni a magyart, mely hazát és hajlékot szerzett a szabadságnak!

Akkor lesz ez méltó ünnep, ha az igazságtalan nemzetiségi túlzókat és izgatókat le tudjuk fegyverezni nemes humanizmusunk és igazságszeretetünk által; azok pedig megtanulják ismerni e népet, melynek az erős közérzet és meleg hazafiság képezik kiváló jellemvonásait.

Ilyen értelemben működjen mindenki s akkor a millenium megünneplése méltó lesz a magyar nemzethez!

R. F.

Szarvas városa multjából.

(Vége.)

XI. Esperességi ev. főiskolai alapítvány.

(1834. Január 7-ről.)

Mi, gróf Bolza József, gróf Batthyány István hitvese szül. gr. Bolza Antonia, gr. Mitsowszky Vilmos hitvese szül. báró Schróffk-Mansperg Josefa, mindnyájan szarvasi bir-

hajladoznak, s behunytt szemmel várom, mikor dül már rám a kenessei partfal!

Kissé megpihenve, a 7—8 méter magas kenessei partra kúszunk. A remek kilátás szép-égét jelentékenyen emeli a két part közötti éles ellentét. Jobbról a zalai partot a hosszúan elnyúló hegysorok szegélyzik, melyek itt-ott egész a víz tükrebe hajolnak s a háborgó víz meredek oldalukon török meg, másutt szerényen a háttérbe vonulnak, szélesebb parti lapályt hagyva kényelmesen elterülni lábuk alatt. Balról a somogyi parton csaknem teljes róna mosolyog ránk, melyen csak itt-ott domborodnak fel magasabb bucskák, bozótos-eserjés ligetek. És előttünk a beláthatlan víz, melyen a szél muzsikája mellett még most is tajtékzó hullámok tánczolgálnak.

Hat óra tájban már ismét ott ringott a kis gözös a Balaton hullámozó vizén, közel a part mentén sűrű línár között. A szabadon vágató szél elvonul s a Balaton háborgó vizére az alkonyat kezd teregetni sötét szárnyait. Mire *Fürdő* alá érünk, a szél elül, szellő sem rebben s a magas ég szépen kiderül. A fürdő-helyiség fölé nema esend bornul; a sásonnak vége, a fürdő-vendégek elszéledtek.

A gyönyörű holdvilágos est a fürdőből a szabadba esett. Csinos fürdő-épületek, tor-

nyos villák fehérlettek a fák zizegő lombjai közt a halvány hold szelid világánál. A parton elterülő szép kis park kanyargós utain a Balaton partjára tévedtünk, hol nagy-szerű látvány tárult szemünk elé. A költő ajkán elnémul a szó, a festő kezében tétlenül áll meg az ecset, hiszen e látvány szépségét elmondani gyenge a szó, ezt vászonra festeni halavány minden szín! Oly édesen lehet itt merengni s oly boldogan ábrándozni! A szelid felhők foszlányai közül mosolyog le a hold s kacéran nézegeti tündöklő arezát a csendes víz síma tükörében. Sugarai ezüst-sávot vonnak a víz tükörére s midőn az esti szellőske végig fodrozza a víz felületét; összefodrozódik a fényes ezüst szalag; majd szelylebb öszlik s úgy csillog a víz színe, mintha a kis csillagok milliói kerekedtek volna rajta tündértánczra.

A természet elszunnyadt; a fehérszarnyú kúszvágó nem lebeg most a víz felett, a nádi veréb nem rikácsol a partszéli sás között, a bölömbika is elhallgatott, csak a kavicsos parthoz verődő habocska es-vege szüntelen s a partszéli lenge nád és a tengerzöld nád hajlik egymáshoz susogva, tán, hogy egymásnak örök hűséget esküdjenek. A bucsúzó esti szél megrezzenti a fák fekete lombját s a csendesen haladó hold ezüstfényt áraszt az álomba merült vidékre.

(Folyt. köv.)

tokosok, ezen Adományos-Alapító levelünkkel (Dotationali-Fundationale Instrumentumal) adjuk tudtára mindenknek, a kiknek illik: hogy miután mi fentebb nevezett s alább is megirt birtokosok az ágostai evang. vallást követő nagytiszteletű Békés-Banatusi Senioratussal folytatott értekezések, és a közbirtokosok nemzeti gyülekezetein e tárgyban hozott összhangzó határozásaik következtében, a mezőberényi Seniorale Gynnasiumnak jöszágunkba, jelesen ezen Békés vármegyében fekvő Szarvas mezővárosába kölcsönös vizonti áldozattal leendő általtételére s alapítására nézve nyilvános szándékunkat kijelentettük volna, hogy ezen magunk, örökösaink, s jobbágyaink, de különösen a közjö előmozdítására czélzó szándékunk az általteendő s alapítandó iskolai intézet tökéletes biztosítása mellett, dhajtásunkhoz képest hova hamarabb sikereltethessen, ezen kötelező erővel bíró, s ennél fogva mind minket birtokosokat s örökösainket, mind a nagytiszteletű Senioratust egyaránt érdeklő kölcsönös viszonyokon alapult kötésre léptünk, mint következik:

1. Minthogy a kérdéses intézetnek kebelünkbe leendő általtételével nemcsak egyes személyekre, hanem az egész Hazára boldogító következtések háromlani fognak; fontolóra vévén továbbá azt, hogy egy jól elrendelt, s különösen a Nemzetiség kifejlődését előmozdító Főiskolának alapítása s örökre leendő biztosítása által a tudományok, ezen — a közboldogságnak kutféje gyarapittatván és terjesztetvén, a Nemzet ereje nevededik, — mindezek felül pedig az ily közhasznú Intézetek által valamint a gyenge, úgy a serdültebb ifjuság is a jó erkölcs ösvényére vezéreltetik, — úgy nemkülönben jobbágyaink akár erkölcsi művelődésüket, akár az előmozdított pénzkerengés által, mind azokra, mind magunkra s örökösainkre ható jövedelmeket szembevénöképen nevelvén, ez által nekünk és örökösainknek méltó elégtételt szerezhetnek; — ellenben kétséget sem szenvedve, hogy a többször említett iskolai Intézetnek Mező-Berényben levő mostani Javai kötes bizonytalanságnak tétetvén ki, ez által magára az Intézetre elkerülhetetlen fogyatkozás és kár háramolhatna: mindezen fontos, s mindkét részről felállított okokra nézve, mi alól is megirt szarvasi birtokosok, az érdeklött Seniorale Gynnasiumnak Szarvas mezővárosába leendő általszállítása feltétele alatt, annak nemü-némü kármentesítésül s alapításul, a szarvasi jöminőségű legelőből kivágandó *öt sessió* földet, sessióját 56 holdakban, holdját pedig 1100 □ ölekben számítván; ezenkívül egy — 25 holdakból álló kertnek, két száraz malomnak, és a megnevezett iskolai intézethez tartozó individuumok lakásaul szolgáló *nyolcz* belső üres helyeket (intravillanalis fundusokat) nemesak ígérünk, hanem mindezeknek a jelen Alapító Oklevél aláírásától s feleszerelésétől számítandó 30 napok alatt leendő formaszertinti általadására magunkat s örökösainket kötelezzük.

2. Az ekép történetű általadás s birtokba lépés idejétől kezdve az említett iskolai Intézet a fent érintett ingatlan javakat s Beneficiumokat ünbelátása s minde külső beavatkozás nélkül teljes joggal has:

kéziratu okmányai: Görgei és Kossuth utolsó levélváltása, Csányi, Bem levelei Kossuthoz.

Valóban ez a kiállítás minden tanulni vágyóra, minden hazafira nézve megbecsülhetlen kincsét képezi az emlékek nek. (Vége köv.)

MI UJSÁG?

— Megyei képviselők választása.

Már említve volt lapunkban, hogy két elhalt megyebizottsági tag helyének betöltése f. hó 9-én fog választás útján eszközöltetni. Ez úttal újból is felhívjuk a szavazásra jogosult polgárok figyelmét, kiemelve és hangsúlyozva, hogy e kiváló fontosságú szavazati jogával kiki éljen, és pedig legjobb belátása és meggyőződése szerint, választván körünkben olyan megyebizottsági tagokat kiktől szakértelmők s ügybuzgóságuknál fogva a megyegyűléseken ügyünknek lehető legjobb eredményű képviseltetését várhatjuk!

— **Hymen.** Dely Róza kisasszonynak, Dely József, urad. számtartó kedves leányának ma d. u. fog örök hűséget esküdni a békésszavasí ág. ev. ref. templomban *Benczky* Imre vasúti hivatalnok. Bo. dogságot kívánunk az ifjú párnak!

— **Jótekonyság.** Városunknak közczélokért nemesen buzgó országgyűlési képviselője, Haviár Dani, újból elismerésre méltó jelét adta főgymnasiumunk iránt érzett jéindulatának. Egy, Benka Gyula főgymn. igazgatótanárhoz intézett levélben két drb. aranyat ajánlott föl az önképzőkör részére, mely a főiskola épületének százéves fennállása emlékére készített alka mi dolgozat pályadíja gyanánt lenne kiadandó.

— **Vivó-club.** A szarvasi vivőegylet Dr. Fuksz Ede elnöklété s Oláh Miklós, főgymn. tornatanár művezetése mellett az idénre is megalakult. Az első gyakorló órát tegnap este tartották a főgymn. tornacsarnokban, melynek végeztével a kaszinóban társas vacsorára gyűltek össze a tagok. A „vivó-vacsorákat” az idén is hetenként ismételni fogják.

— **Első fecske.** Dermesztő hidegben hozunk hírt az — „első fecskéről”, mellyel együtt berepül társas életünkbe a jókedv és farsangi hangulat: a táncolni tanuló kicsinyek próbabábjáról, melyet f. hó 14-én rendez Dobos bácsi, ősi táncmesterünk, ki a most „vizsgáló” apróságok mamái közül is nem egyet oktatót a Terpsichore istenasszony művészetére. A mostani táncpróba különben jubiláris est is lesz egyúttal, e címen épen a huszadik Szarvas városában. Méltó tehát, hogy illendőképen s minél többek részvétele mellett legyen megünnepelve!

— **Halálozás.** Haraszti Mór eszabacsúdi nagybérlőt lesújtó csapás érte. Neje, szül. Klein Ernesztina urhölgy, f. hó 5-én élté 54. évében elhunyt. Hült tetemeit pénteken d. u. a halottas háznál tartott szertartás után helyezték örök nyugalomra a szarvasi izr. temetőben. A gyászoló család következő jelentést adta ki: Haraszti Mór úgy saját, mint gyermekei, unokái és összes rokonai nevében mély fájdalommal jelenti a feledhetlen hitves, anya, nagyanya és rokon, Haraszti Mórné, Klein Ernesztinának f. hó 5-én délután 1 1/2 órakor, élete 54-ik, — boldog házassága 35-ik évében történt gyászos elhunytát. A drága halott 1891. november 6-ik napján d. u. 8 órakor a szarvasi sírkertben fog örök nyugalomra tétetni. Csabacsúd, 1891. november 5. Áldás lengjen drága porai felett!

— **Közszemlén** A szarvas városi képviselőtestületnek azon közgyűlési határozata, mellyel a város részéről 10,000 frt pótkölcsön szavaztatott meg a szarvas-mezőhegyesi vasút kiépítésére, a község házában közszemlére van kitéve.

— **„Nincs tűzifa egész Szarvas városában!”** Furesán hangzik, ki-

vált, mikor az idő már november elején ily komolyan fogja; pedig tényleg úgy áll a dolog, hogy az elmúlt hét végéig nem lehetett tűzifát kapni a szarvasi fakereskedőknél. Bezzeg fel is ment a tüzelő anyag ára a heti piacon is! Egy kocsi kukoricacsutkát, s hulladék tüzelőt is két áron adnak. Az általános tűzifahiányt úgy magyarázzák a fakereskedők, hogy most lévén országszerte a cukkorrépa szállítás ideje, nem lehet wagonokat kapni faszállításra. Hát ez talán igaz lehet, de egyáltalában nem elégíti ki a meleg szobára vágyó embert, mert hiszen az a jó forró kávé, mely szintén nem a nap-sugártól lesz meleggé, s amelynek megédcsítését csakugyan a cukkorrépanak köszönhetik a kávénénikék, — mondjuk, még ez a delikát ital is csak jó enyhére fűtött szobában esik jól. Kérjük tehát Baross Gábor miniszter úr Ó exját, méltóztassék úgy intézkedni, hogy a kecske is jól lakják, meg a káposzta is megmaradjon, azaz szállitassa a répát, amennyit csak tetszik, de gondoljon a hidegben didergő szegény emberiségre is! Különb, mint hirdetési rovatunkban olvasható, Vigner L. helybeli fakereskedő a legmesszebb menő fáradozással kieszközölte, hogy már pár nap alatt meg fog érkezni egy nagyobb faszállitmány, s akkor lesz: forró kávé — és meleg szoba!

— **Utonálló szabósegéd.** Tóth József, alsószele-tyéni születésű kalapossegéd f. hó 2-án a Kondorosról Szarvasra vezető országúton jövén be felé a városba, útközben Molnár Károly szabósegéd megtámadta, s a nála levő 13 frtot erőszakkal elvette. Kárvallott azonnal jelentést tett a kondorosi csendőrállomáson, minek következtében az utonálló szabósegédet a csendőrség elfogta, s nála az elrabolt pénzeszeget megtalálván, további elhárás végett a szarvasi kir. jbiróságához átkísértette.

— **Iskolaszentelés.** Kondoros ev. iskolája felelőtt és megtelt. A növendékek száma eddigelé 186 Jele annak, hogy már másiktól kell gondoskodni, mert a Károlyi-féle birtokon gombamód szaporodnak a csinos új tanyák. A felelőtt — s e tanévvel megnyitott iskolát nov. 2-án, hétfőn szentelte föl nt. *Achim* Ádám főesperes, nagy számban egybesereglett szűnök jelenlétében. A felszentelési szertartás a reggeli istentisztelet után történt; a híveket a harang szava gyűjté egybe. Bekezdésül éneklé a közönség a „Maradj meg kegyelmeddel” című éneket harmoniumkísérettel mellett. Ezen ének után megható beszédben ecsetelé az Éesperes, az iskola feladatát, hatását; a remek beszéd alatt gyakran teltek meg a szülők szemek. — A után buzgó imában fohászokodék a gyülekezet istenhez, majd a megszentelés igéinél — megható esendben, feállással fogadták a főpásztor szavait, a ki ezek után megáldotta a gyülekezetet és elbocsátá azt. Következett a még szerény tanítói lakás megtekintése s nem sokára, a délutáni órákban az Éesperes távozott az egyház köréből.

— **Utóellenőrzési szemle.** A közshadseregbe és a tartalék kötelékébe tartozó hadköteles ifjak ellenőrzési szemléje f. hó 17-én Csabán, — a huszároké pedig 28-án Gyulán reggeli 8 órakor fog megtartatni.

— **Szülők figyelmébe!** Mindazon — akár a városban, akár a szőlőkben és tanyákon lakó szűnöket, kiknek iskolaköteles, de eddig még be nem iratkozott gyermekeik vannak, akár kaptak hatósági megintést ebbeli mulasztásukért, akár nem, figyelmezteljük, hogy illetékes tanítójuknál beiratás végett mielőbb jelentkezzenek, mert ellenkező esetben a törvény értelmében pénzbírág büntetésének teszik ki magokat.

— **Felülvizsgált mérnöki munkálat.** A „r. Károlyi-féle birtoknak Visnovsky Sándor által történt felmérését a múlt héten vizsgálta meg az e célra meghívott mérnöki bizottság u. n. Haviár Lajos kir. főmérnök, Kikindai Caesar társulati mérnök, és a Vis-

novszky részéről megnevezett szakértő, Pálmay Károly budapesti mérnök, kik néhány napi munka után megállapították a hiányokat.

— **Halálozás.** — Orosházáról vettük a következő gyászjelentést: Fájdalomtelt szívvel jelentjük felejtethlen férj, atya, nagyatya, dédapa és testvérnek *Pollák* Lőrincz terménykereskedőnek, az „orosházi kereskedelmi csarnok” elnökének, f. hó 4-én d. e. 9 órakor 65 éves korában, boldog házassága 33-ik évében, hosszas szenvedés után történt elhunytát. A boldogultnak hült tetemei f. hó 5-én, csütörtökön d. u. 3 órakor fognak a zsidó vallás szertartásai mellett örök nyugalomra tétetni. Orosháza, 1891. november hó 4-én. Béke poraira!

— **Uj üzlet.** Kondoros piaca ismét szaporodott egy kitünően berendezett vegyes kereskedéssel, melyet Hageter Gusztáv, egykori szarvasi kereskedő nyitott a piacztéren.

— **A jövő év.** Az 1892. év szökőév, tehát 366 napja van. Uralkodó planéta a Vénus, a tavasz kezdődik márczius 20-án reggel 4 óra 28 percz-or, a nyár jun. 20-ikán éjjel 12 óra 35 percz-or, az ősz szept. 22-én délután 3 óra 17 percz-or, a tél december 21-én délelőtt 9 óra 41 percz-or. Az 1892-iki fogyatkozások közül nálunk csak a két holdfogyatkozás lesz látható és pedig május 14-ikén este 10 óra 20 percz-or a részleges és november 4-ikén délután 3 óra 20 percz-or a teljes holdfogyatkozás. A nevezetesebb változó ünnepek a következő napokra esnek: husvét-vasárnap április 17-ére, Krisztus mennybe menetele május 26-ikára, pünkösdvasárnap jun. 5-ikére, szentháromság-vasárnap jun. 12-ére. Ünnapja jun. 16-ikára, első adventvasárnap nov. 27-ikére. Végül, ami hölgyolvasóinkat bizonyára leginkább fogja érdekelni, a farsang 52 napig tart.

— **Templom búcsú.** — Éndrődön folyó hó 5-én, a templom vélszentje napján az ünnepély a szokottnál fényesebben folyt le. A közörmöt fokozta az egyház volt plébánosának: Ft. Schiffner Ede n.-váradí prepkanonoknak jelenléte, ki a szent misét az esperesi kerület lelkészeinek fényes segédlete mellett főpapi díszben mutatta be a Mindenhatónak. Az ünnepi szónoklatot Ft. Szirmay László plébános tartotta. Lendületes, szépen kidolgozott beszédjében hatáosan emelte ki, hogy cselekedeteinket mindig Isten dicsőségére kell irányoznunk. A templomi ünnepély Ft. Grócz Béla esperes-plébános vendégszerető házában negyven terítékű ebéd követte, melyen a község előjárósága s a község kiválóbb polgárai is részt vettek. Megható jelenet volt, midőn Schiffner Ede kanonok volt híveire, kiknek harminczkét évig volt lelkipásztora, emelve poharát, nyolczezer forintot ajánlott fel egy, Éndrődön felállítandó ovodára: öt ezret az építkezésre, háromezret pedig a berendezésre. A főpap szavai leírhatatlan lelkesedést keltettek az egybegyűlteken. A nemeslelkű adományozó e tette által fényesen bizonyította be, hogy a gondviselés által magasabb állásra hivatva, volt híveiről meg nem feledkezik, körükben ismételtén megjelenik, sorsukat szíven viseli, szeretettel szeretettel viszonzoz. — Már azon szép tette által is, hogy Éndrődön egy iskolát saját költségén állított s tart fenn, állandó emléket emelt nevének. Ez újabb áldozata a nevelés oltárán hivatva leendő tanítványok Éndrődön még szebb jövőt biztosítani. Üdvözljük a nemes főpapot s szívünkben kívánjuk neki: „Ad multos annos!”

SELYEM-GRENADINES, feketék és színesek, (mindenféle világos színben is) **95 krtól** 9-25 frtig méterenkint (18 minőségben) küld öltözék- vagy darab-számra, porto- és vámmentesen **Henneberg G.** gyári raktára (cs. és kir. udvari szállító) **Zürichben.** Mintak forduló postával küldetnek. Levelekre 10 kros levélbélyeg ragasztandó.

IRODALOM.

— **Uj zenemű.** — Címe: „Rózsacsárdás“. Zongorára szerette *Báró Kemény Ilona* — az erdélyrészi arisztokrácia fenkölt szellemű kiváló tagja. — Szerző a felette dírzés kiállítású művének összes példányait a magyar nemzeti köznevelődés egyik harczosa, a Szilágyvármegyei Wesselényi Egyletnek teljesen díjtalanul, minden költség megtérítése nélkül átengedte. — 1 frt 10 kr. előleges beküldése mellett, mely esetben a mű bérmentve küldetik meg, megrendelhető a *Szilágyvármegyei Wesselényi Egyletnél Zilahon*. — Elárusítók a példányok készpénz fizetés melletti átvétele esetén jelentékeny kedvezményben részesíttetnek. — E mű megszerzését már csak a jótékony cél érdekében is olvasóink szíves figyelmébe melegen ajánljuk. —

Még egy lexikon.

A magyar irodalom eddig valóban szegény volt lexikonokban, mert az Athenaeum régi lexikonja már nem állt a tudomány mai színvonalán, ezért aztán széles e hazában a német lexikonok terjedtek el, s vannak már is használatban.

Alig pár hete, hogy a Pallas intézet lexikonjának átdolgozásáról megemlékeztünk, s melegen ajánlottuk olvasóink figyelmébe, mint olyant, mely megfelel a mai kívánalmaknak, s bármely könyvtárnak díszére válik: most újról lexikonról írunk, még pedig egészen újból. U. i. Dr. *Acsády Ignác* jeles tudósunk és publicistánk bocsát ki füzetekben egy teljes magyar lexikont, melyből megjelent már 2 füzet. Előttünk fekszenek e füzetek, s azokból is kitűnik, miszerint e lexikon is teljesen hasznavehető lesz, mert dacára annak, hogy tudományos színvonalon áll: oly élvezhetően és érthetően tárgyalja a kérdéseket, hogy a laikus is teljes felvilágosítást nyerhet belőle.

Különösen kiemelendőnek tartjuk azt, hogy az irodalom, művészet, politika stb. ma élő jeleseit is felöleli e nagyszabású mű, úgy, hogy köztünk élő nagyjaink életét és tevékenységét, jóllehet dióhéjba szorítva, megismerhetjük ebből a lexikonból. Csak természetesen, hisz első követelmény, hogy magyar szellemű lexikon lesz, mely behatóan kivált a magyar viszonyokat ismerteti, ami viszont nem zárja ki az egész művelt világ intézményeinek helyes ismertetését sem.

Az egyes tudományszakok megírása és abba vágó kérdések ismertetése kiváló szakkezelvekre van bízva, s a szerkesztőn kívül egész tudományos gárda működik e nagy fáradságot és tudományt igénylő mű készítésén.

Melegen ajánljuk tehát ezt is a művelt magyar olvasóközönségnek figyelmébe, annál is inkább, mert a sűrűn nyomott, szép kiállítású füzetek ára csak 30 kr. Megrendelhető bármely könyvkereskedőnél.

CSARNOK.

Szökjünk.

I.

A vérbróság összeült. Elnök dr. Mama szavazóbírák dr. Papa és dr. Ilka néni, közvádó a gouvernant, jegyző dr. — nem, jegyző nem volt ott, csak a díván sarkában dorombolt a fehér czicza és sárga szemével merően nézett a tekintetes törvényszékre. A czicza igen méltóságteljes és komoly volt,

mint ilyen pillanatokban illik, a kanári madarak hallgatagosan ültek egymás mellett s ki aranyhalak odanyomták a fejüket börtönz üvegfalához, hogy jobban hallhassák az eseményeket.

— Jöjjön be a vádlott!

A közvádó kinyitja az ajtót s bejön a vádlott, Gizike.

Gizikének a szeméi ki vannak sirva s a kicsi leány igen szomorú. Fejét lehajtva lép a bíróság elé.

— Gizus, panasz van reád, — mondja a papa.

— Tudom — felelé Gizike és felszemmel gyűlöletesen tekint a gouvernantra.

— Ez nem mehet tovább, Gizike. Te már ide s tova nagy leány leszel. Mit hancurozol te örökké azzal a fiúval?

Gizike fölemelte fejét, bátran előbbre lép és remegő hangon mondja.

— De papa, én szeretem Bélát.

A fenyítőbírósság összenéz s dr. Mama kimondja az ítéletet:

— Három óra hosszai térdepelés a kamra sarkában.

II.

Béla fölmászott kívül a kamra ablakába és benézett. Mily látomány! Gizus ott térdel a sarokban és sir. Bélát meghatja a dolog, Béla is sir. Mert tessék elképzelni meghatóbb dolgot, mint mikor az imádott hölgy ott térdepel a kamra sarkában.

— Béla, én meghalok.

Béla jól bedugta a fejét a kamrába és suttogva szól.

— Szökjünk meg Gizus!

A kis lány megremegett.

— Mit? Mit mond Béla? — kérdezte szinte elámulva a gondolat merészségétől.

Ekkora már a fiu lent termett és kinyitotta az ajtót:

— Jöjjön! — suttogott.

A leány ment.

Igy van ez Adrienne, vagy a gályarab arája-czimű regényben is leírva.

III.

A szökevények magu hoz vették legértékesebb ingóságait: Béla egy tolikést s négy czüst hatost, Gizus a naplóját s két lovagregényt. És mentek.

Menének ök. — Az utirány Budapest felé volt választva. Béla s óralánczán volt egy iránytű s a lovag minden utczasarkon megnézte az ut helyességét. Így tesz Sólóyszem az utolsó Mohikánban.

Esteledett. A kanális parton haladnak végig. A réten leszállt a köd, rejtelmes hangok hallatszótrak a kűdös berkek felől. . . csalóka rémes egy ilyen hely. És az utczáról horizü hangok verődtek elő, lehetett látni, hogy messze egy lámpa alatt néhány alak tántorog. Félelmes rongyos alakok.

— Béla — mondta szepegye Gizus.

Béla ur szintén remegett, a szive dobogott, de azért adta a bátrát.

— Nos?

— Én félek, Béla.

— No . . . én, én Gizus . . . én nem mondhatnám, hogy félek, én nem félek Gizus, mert én nem szoktam félni Gizus, de ha maga Gizike fél . . . Én nem bánom Gizus, ha — —

— Ha haza megyünk.

— Igen, ha haza megyünk. . .

IV.

Lassan nyílt föl az ajtó, csöndesen, mint ahogy egy bűnös ember szokta fölnyitni. Gizus lépett be, megalázkodva, sápadtan, szomorúan.

A papa elé járult, kis kaesőit összetette szépen és úgy könyörgött.

— Papa, sohasem szeretem többé a Bélát. . .

— Igazán?

— Igazán papa. Hiszen a Béla — fél! . .

KÖZGAZDASÁG.

Egy talajspecialitás.

Ritka talajféle az, melyet ismertetni ohajtok; nem kell reá istállótrágya sem,

hiszen trágyaréteg bőven jutott a természetből, s az ily culturtalajt bátran mondhatjuk ma már specialitásnak, midőn a talajkimerülés rémével is ijesztgetik a gazdákat.

A megyéinkbeli Füzes-Gyarmat községtől 3/4 órányira fekvő katasarkai birtok *horgos Kárász Imre* tulajdona, s e szóban forgó talajkülönlegesség a 2000 holdas birtoknak felerészét képezi.

Álljon itt mutatónl egy kis anyalsis a m.-óvári akadémia vegyikísérleti állomásától, hogy képet nyerhessünk ezikkünk tárgyáról, melyet a talajismeret az u. n. *liget- vagy lép-talajok* közé sorol s a nép nyelve „kotú“-nak keresztelt el, túlságos humustartalmánál fogva

Nevezett lép föld tartalmaz tehát levegőn szárított állapotban 100 súlyrészben:

nedvesség	37.01 szlk.,
organikus anyagok (humus)	37.87 „
nitrogén	1.27 „
mészoxyd	1.73 „
phosphorsav	0.34 „
káli	0.31 „

Az elemzés hiven mutatja a humus túlsúlyát és első pillanatra kételkedve rázzuk fejünket, hogy ezen talaj, amely emellett mészszegény is, levékeny, gabonatermő lehetne.

A vegyikísérleti állomás pedig szó szerint ezeket mondja: „ . . . ezen talajban organikus anyagokból, phosphorsav és kálból elég van, sőt részben igen gazdag, s termőképességének nagy mértékben való fokozására főleg meszezés vagy márgázás ajánlható“.

E lép föld csakugyan termőképes; normális időjárást föltételezve, nagy rozs- és árpaterméseket produkál, sok repszét, répát jó kender termel. De mikor van a mi alföldi medenczénkben normális időjárás? avagy talán a szerencsére bizzuk teljesen vetésünk diszlését, noha segíthetünk a culturföld megjavításával? Pedig a talaj gazdag, sőt fölötté gazdag: meszezés fokozná termőképességét, de erre szüksége nincs, mert a vetések rülbuján diszlenek rajta. Physikai tulajdonságai azok, melyek nem kívánatosak s a tápanyagbőségét szívesen redukálnók amazok megjavításáért. Ismerjük meg tehát ama különleges tulajdonságokat és rétegeztséget, melyeket e talaj felmutat, megemlítve egyúttal azon körülményt, hogy a másik fel birtokrész talajösszetétele közepkötött vályogra vall amely rész búza-, tengeri- és árpatermelésre használtatik.

A humusréteg képezi a kotútalajban — használjuk a népies elnevezést — a feltalajt; e humusréteg tiszta növényi korhadvány, amely mélyebben — t. i. ahová közönséges ekénk le nem hatolnak — darabos, réteges, elkorhadt gyökérröstopok szövövénye, vízi növények utolsó maradványa. A geologia feladata kideríteni: mily okok működnek közre e talaj képződésénél. Én csak annyit említek meg, hogy a Berettyó folyó régi medre képezi egyik határát és belcsik az ú. n. Sár-réthe.

Hogy tárgyunknál maradjunk: a feltalaj nem egyenlő vastagságú, hanem hullámos s így a humusréteg hol vékonyabb, hol vastagabb; középszámot fölvéve, átmérete legnagyobbbrészt 20—40 cm., de vannak területek, ahol 1—2 m.-t is meghalad. Ilyen a feltalaj, melyet művelni, törni, ekével jární kell; eshetik reá eső, quantum satis, elvezeti a csapadékot a mélyebb, kevésbé vízáteresztő

rétegekbe. S e laza talajban térdig süpped a jöszág, midőn rajta jár, agyig süllyed a mokrakott, vendégradas szekér kereke; alulról ilyenkor a legforróbb napokon víz bugygyan föl, felületén pedig, melyet az eke, a kapa, az igavonó állat, gulya, sertésfika összetört, összekavart, koromfekete por terül. Vigyázni kell az eldobott gyufaszálra, mert ha a talaj meggyullad, vörös porrá ég, melyet eső el nem olt; vannak is benne kiégett kisebb-nagyobb foltok, melyeket — ha rajta járunk — a kocsi zörgéséről is megkülönböztethetünk. Az ilyen kiégett területet már „föld”-nek nevezi a nép. Ez a jó termőföld megterem biztosan minden culturnövényt, amit az ég alj tenyészni hágy; az ily foltokon nem fagy ki oly könnyen a vetés, sok csapadék sem árt annyira, mint a kotúnak, melyen az eső csak gyomnevelő, s ekkor a culturnövényt elborítja, beárnyékolja a Chenopodiaceáknak és az ürömnök egész erdejé.

Az altalajról szólván, ez ismét középkötött vályog; ha levehetnők róla az azt borító humusréteget, a legjobb búzatermő talajt nyernők. A feltalajt folyton mossa szegényíti a keresztülfolyó csapadék, s az így leszűremelő fekete humus- meg növényi tápanyagot absorbeálja az altalaj, amelynek felső rétege olyan a sötét tápoldattól, mintha már művelve lett volna, mintha termelt volna, pedig felszíne néhol 2 m.-nyire van az eke-vastól felhántott rétegtől.

Azonban a humusréteget el nem távolíthatjuk. Nekünk olyan marad e talaj vastag humusrétegevel, mint amilyennek leírtam; évtizedek kellene hozzá, míg vadságából veszt és annyira megtörik, hogy hasonló lesz a megyebeli búzatalajokhoz. De fölvetem a kérdést: lesz-e olyan? Mert jelenlegi földművelő eszközeink nem képesek 2 m. mélységig lehatolni s e mélység alatt elterülő jó altalajt a humus-feltalajjal összekeverni, mert rigolirozni kinek jutna eszébe 1000 holdnyi területet, s a gözeke egybarázdás rayolekéje se hatol le ősles mélységig. Pedig a keverés volna megjavítója e különös talajnemnek, amely terem ugyan, de kis fagy

tünkre teszi a vetést; esős nyár buja gyomvirányt arattat és nem culturnövényt; száraz ős és tavasz nem kelti ki a vetőmagot, s a vastag humus-szövet fészke a sok növényelődésnek és állati ellenségnek: egérnek, hörcsögnek. Ott, hol e réteg 30—40 cm., ez évben is gözeke szánt, s e területek igen megfoghatnak javulni: a felső lehántott réteg behull a mély barázdába s a szántóvas felhossa az altalajt, mely összekevertetik a feltalajjal. A nagyváradi „Első magyar gözeke-társaság” végzi e munkát (a cég azért mégis: „Erste ungarische Dampfflug-Compagnie”) és 7 frt 30 kr-ba kerül egy 1200 l-övel számított hold földnek elszántása, azontelül a gazda szolgáltatja hozzá a szükséges kőszent.

Mit tegyünk azonban azon területekkel melyeknek felülete 2 m. mélységig egyulékony éghető anyag?

Ismerek egy öreg parasztgazdát, aki ily talajon más megyében munkálkodott, s ott azt mesterségesen kiégették; fölvetette nekem is a talajégetés eszméjét. A növénytermelés ugyan okszerűtlennek mondja ezt, hozzá tevén okul a talaj gyors kihasználását kimerülését,

De „nulla regula sine exceptione!” Tekintve azt, hogy a vastag humusréteg a csapadékvizek folytonos kilógása folytán mindig szegényebb lesz tápanyagokban, s alattunk van a termőképes, növényi tápanyagokban gazdagított altalaj, melyhez így nem juthatunk: nem volna-e célszerű ez esetben a talajégetés, mely vékonyabb réteggé süppedtetné a feltalajt, s akkor hozzáférhetővé lenne a hozzá férhetetlen helyeken az alsó réteg is gözekeivel, mely elvégezné sikeresen a keverés üdvös munkáját. Nézetem szerint ez nem lenne — ha csak kísérletképen is — okszerűtlen; e mellett

érvelnek a már kiégett foltok, melyek szinte évtizedek óta cultura alatt állanak és legkevésbé gyanítatják a talajkimerülés veszélyét.

Deutsch Arthur.

SZARVASI PIACZ.

Hivatalosan j gyzett piaczi irak

1891 november 6-ról.

Búza mm. 10 frt	10.30	Marhahús klgr.	—48
Arpa	5.50	Juhhús	—40
Zab	5.40	Sertéshús	—46
Kukoricza	6.60	Szalonna	—56
		Zsir liter	—60

Napszám:

2 lovas	2.20	Nő ellátással	—30
Férfi ellátással	—40	„ ellátás nélkül	—35
„ ellát. nélk.	—60		

Szerkesztői üzenetek.

K. L. Nőszönöm! Jövő számban köszölni fogom Egy érzékeny tárczaírónak. Mult számunkban megüzentök, hogy cikkét nem közöljük S ön egy ö.érzetes hangú levélben tudtukra adja hogy cikke de bizony közölhető, miután már előlegesen meg volt bírálva, még pedig kedvezően. No hát az a bíráló vagy felültette önt, vagy ön sem ért a dologhoz, mert — kívánságára még egyszer elolvastuk azt a 36 lapra terjedő „igaz történet”, de most se tudunk benne felfedezni csak egy hajszalnyi figyelemre méltót sem. Írója sem a helyesírással, sem a nyelv kezelésével nincs tisztában, a szerkesztőről meg fogalma sincs úgy hogy színté azt kell „hinnünk, hogy valaki rossz tréfát akart velünk üzni ezen íromány beküldése által. Lássan, most már bővebben megokoltuk multkorí üzenetünket, holott elég lett volna csak annyit írunk: „Ne sutor ultra crepidam;”

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

VARGA JÓZSEF.

Jó minőségű tüzfű — quantum satis!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget, hogy a m. állami vasútigazgatóság közbenjöttével sürgöny útján 30 waggon I. és II. oszt. kitűnő bükkfát rendeltem, mely szállítmány már e hét elején ide érkezik.

Ugyancsak nálam jó minőségű kőszén, **salgótarjáni és porosz szén** — minden időben nagyban és kicsinyben kapható.

Ajánlom szolgálataimat a t. közönség figyelmébe.

Mély tisztelettel

VIGNER LAJOS

fa- és szénkereskedő

Szarvason, Búzapiacz.

KARÁCSONYI és UJÉVI AJÁNDÉKOK.

Nyácsik Soma utóda

B.-Szarvason.

A „FEKETE KUTYAHÓZ”

Ajánlja igen szép választéku kezdett kézi munkáit, n. m. **Házaldás, Levélkosár, Lámpatartó, Gyufatartó, Asztalkosár, Óratartó, Lámpaernyő, Szalvéta, Gyűrű, kezdett papucs, Czipő, Csizmahuzó, Törölköző-tartó, Asztalfutóhoz, Congress és Jáva Canavász, szövetek, — papírhimző szövetek, tálczakendők, himző selyem pamut és gyöngyöket, valamint a kézimunkákhoz alkalmas fa-rámák.**

Előnyös árak és pontos kiszolgálás mellett.

KARÁCSONYI és UJÉVI AJÁNDÉKOK.

27382
I. 891.

Gyulai magy. kir. pénzügyi igazgatóság.

ÁRVERÉSI HIRDETÉS.

A gyulai kir. pénzügyigazgatóság által közhírré tétetik, miszerint a Békés megye gyomai járásban fekvő Gyoma község területén a bor- és hús-, valamint a cukor- és sörfogyasztás után fizetendő fogyasztási adó iránti beszedési jog, az 1892 évi január hó 1-ső napjától 1892. évi december hó végeig terjedő időre, esetleg a felmondás fenttartásával az 1893. és 1894. évekre is, nyilvános árverés útján haszonbérbe adatik.

Az árverés a m. kir. pénzügyi igazgatóság által, 1891. évi november hó 16. 17, és 18. napján, mindig dél-előtti 9 órakor fog megtartatni.

Bérleti kívánók a következőket vegyék tudomásul:

1. A kikiáltási ár az 1892. évi január hó 1-ső napjától 1894 évi december hó végéig terjedő időre évenként:

a boradó fejében	6631	frt	99	kr.
a húsadó fejében	2045	"	53	"
a cukoradó fejében	1976	"	58	"
a söradó fejében	1533	"	75	"

összesen 12187 frt 85 krban határozatuk meg.

2. Az árverésben résztvehetnek, kik törvény szerint a terhes szerződések kötésére személyi képességgel bírnak.

Kizáratnak: a kiskorúak, továbbá azok, kik valamely bűntény, vagy vétség miatt büntetve voltak, szintugy azok, kik a kincstárral szerződési viszonyban állottak, de szerződési kötelezettségüket megszegték; végre, kik csempészet vagy más jövedéki kihágás miatt büntetve voltak.

3. Az árverésen résztvenni kívánók kötelesek bánatpénzül a kikiáltási ár tizedrészét (10%) készpénzben, vagy államkötvényekben, vagy fenálló szabályrendeletek értelmében bánatpénzül elfogadható a budapesti tőzsdén jegyzett árfolyammal, ha pedig ez a névértéken felül lenne, ez utóbbival számításba vehető egyéb érték-papírokban letenni.

Az árverés befejezése után a legtöbbet ígérő által bánatpénzül letett összeg visszatartatik, a többi árverezők bánatpénze pedig legott visszaadatik, kivéve, ha a legtöbbet ígérő ajánlatának bármely okból való elfogadása kétes, mely esetben a következő legkedvezőbb ajánlatot tevő bánatpénze is visszatartatik.

4. Írásbeli ajánlatok szintén elfogadhatók, melyek azonban a 3-ik pontban meghatározott bánatpénzzel ellátandók. Ezen ajánlatokban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó s nem engedtetik meg, hogy azok tartalma oly záradékot is magában foglaljon, mely a jelen hirdetmény és a többi részletes bérleti feltételekbe ütközik.

Az írásbeli ajánlatok az első árverés megkezdése előtt délelőtt 9 óráig lepecsételve a pénzügyigazgatóság főnökének adandók át.

5. A ki nem maga, hanem másnak nevében kíván árverezni, köteles magát az árverezési bizottság előtt, kir. közjegyző által hitelesített meghatalmazással igazolni.

Ha többen társaságban árvereznek, egyetemleges kötelezettséggel tartoznak.

6. Az árverezés hatósági jóváhagyás fentartásával történik, és a haszonbéri szerződéssel vállalt kötelezettség a legtöbbet ígérőre nézve ajánlatának beadásával, a kincstárra nézve azonban csak a jóváhagyás iránti értesítés kézbesítésével áll be.

7. A haszonbéri árverés jóváhagyása iránti értesítvény kézbesítése után nyolcz nap alatt, de minden esetre a bérlemény tényleges átvétele előtt, a bérlő köteles az egy évi haszonbér egy negyed részét készpénzben, vagy értékpapírokban, a 3. pont utmutatása szerint bárleti biztosítékot nyújtani, illetőleg letett bánatpénzét ekként kiegészíteni.

8. Bérlő köteles a szerződés szerű haszonbért egyenlő havi részletekben minden hónap utolsó napján, és ha az ünnep- vagy vasárnapra esnék, az azt követő hétköznapon a kijelölt pénztárnál befizetni.

9. A többi részletes bérleti feltételek a pénzügyigazgatóságoknál és pénzügyőri biztosságoknál a szokásos hivatalos órákban megtekinthetők, s azok az árverés alkalmával előzőleg fel fognak olvastatni.

Gyula, 1891. évi octóber hó 30.

A magyar kir. pénzügyigazgatóság.

HIRDETÉSEK

a „SZARVAS és VIDÉKE“ részére jutányos áron

felvétetnek a **KIADÓHIVATALBAN**

és

SÁMUEL A. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN.

Házeladás.

BAKAY SÁNDORNAK Csizmadia - utcai háza szabadkézből örökáron eladó, esetleg bérbe adandó.

Bővebb felvilágosítást nyújt a tulajdonos.